М.А. Івануць

УРОКИ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

3 клас

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

ББК 22.1я71
І

Рецензенти:

І **Івануць М.А.**
Уроки позакласного читання. 3 клас. Посібник для вчителя. — Тернопіль: Навчальна книга − Богдан, 2010. — с.

ISBN 978-966-10-1639-1

ББК 22.1я71

Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-1639-1

© Навчальна книга − Богдан, майнові права, 2010

УРОК 1.
«Як парость виноградної лози, плекайте мову»

Мета уроку. Поглиблювати і розширювати знання учнів про рідну мову, розвивати читацькі інтереси; вчити виразно інтонувати поетичні твори. Виховувати повагу і любов до рідної мови, бажання наполегливо оволодівати її багатствами, підвищувати загальну мовленнєву культуру.

Матеріал до уроку. «Скільки мов може вивчити людина». («З енциклопедії українознавства». Д.Білоус «Хліб і слово», С. Воробкевич «Рідна мова», О. Пчілка «Рідне слово», «О. Олесь «О слово рідне», П. Тичина «Слово» М. Рильський «Мова», В. Симоненко» «Моя мова», Г. Петрук-Попик «Мамина мова», Д. Білоус «Чудесні барви».

Обладнання: тематична виставка книг, малюнків ілюстрації.

Хід уроку

І. Організація учнів до уроку.

— Добрий день!

У добрий час радо я вітаю Вас.

З миром зустрічаю,

щастя вам бажаю.

— А тепер давайте проведемо автотренінг і налаштуємось на урок.

Я — учень (учениця)

Я ходжу до школи.

Мене вчать учитися

Я все розумію. Я хочу все знати.

Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Мікрофон».

— Подумайте і скажіть, яким має бути наш урок?

— А ви на уроці якими повинні бути? (уважними, активними).

— Отже, якщо ви будете такими, то ми разом створимо цікавий творчий урок. А він у нас сьогодні — незвичайний. Ми здійснимо подорож до країни «Рідна мова».

ІІ. Створення емоційного фону уроку.

Мово моя, ти пречиста і славна,
Трепетна, наче ранкова зоря.
Ти називаєшся нині — держава,
Але в тобі є: і багатство, й краса.
Мовою рідною я розмовляю,

Вільно живу я у рідним краю.
І Україну мою прославляю,
Вірність і серце я їй віддаю.

— Діти, яка тема вірша?

— Що означає вислів «державна мова»?

(Учні висловлюють свої міркування).

Отже, держава —це країна. Державна мова —це мова, якою розмовляє основне населення держави, якого ведеться навчання в навчальних закладах, видаються закони, пишуться документи. Державною мовою в нашій країні є українська мова, одна з найбагатших мов світу.

— Яку мову ми називаємо рідною?

— Які вірші про рідну мову ви знаєте?

2) «Хвилинка поезії».

(Діти читають вірші про мову).

3) Розповідь вчителя.

Мова — це душа народу. Народ без мови — не народ. Упродовж віків, якщо не тисячоліть, слово — рідне, українське! — живило душу, вчило бути чесним, сміливим, любити свій край, свою мову, як рідну неньку.

Минуле України навік закарбоване у рідній мові. То ж негоже її забувати, щоб, як сказав, поет, обчухраним не зрости.

IV. Повідомлення теми уроку.

— Отже, тема нашого уроку «Як паросте виноградної лози, плекайте мову» — як ви її розумієте? (відповідь дітей).

V. Основна частина уроку

1) Підготовча бесіда. Не лінуйтесь любі діти, вивчати рідну мову, плекати її (дбайливо піклуватися), примножувати. Бережімо наше рідне слово, шануймо його, розмовляймо ним.

Любов до рідної мови не заперечує любові і пошани до інших мова народів.

Людина може мати тільки одну рідну мову, але людина здатна і повинна знати багато мов.

2) Це цікаво...

Ст.. «Скільки мов може вивчити людина», («Хрест.позакл. чит. 3 кл., с. 3, читає вичтель).

3) робота з виставкою книг.

— Діти, які книжки, прочитані вами, можуть бути представлені на виставці? — Назвіть їх.

— Чим ця книжка тебе привабила?

— Доведи, що вона містить матеріали про слово, мову?

— Твори яких письменників увійшли до цієї книжки? Який з них прочитав?

— Яке повідомлення підготував про прочитане?

4) Обговорення заздалегідь прочитаних творів.

а) Д. Білоус «Хліб і слово».

— Що згадали ви, читаючи цей твір?

—Чому, на вашу думку, хліб вважається святим?

— Яке значення мають хліб і слово в житті людини?

— Про яку «заповідь у книзі» говорить поет?

С. Воробкевич «Рідна мова».

б) — З якими словами звертається автор до мови, до читача?

— Скільки разів автор вжив слово «мова»?

— Для чого нам потрібна мова?

в) О. Пчілка «Рідне слово».

1) Відомості про автора.

О. Пчілка (Ольга Петрівна Косач-Драгоманова— відома українська письменниця, мати Л. Українки. Народилася в 1849 р. у м. Гадячі на Полтавщині. Поетеса здобула найвищу освіту, доступну на той час жінці, але сама не була задоволена рівнем її викладання. Згодом виступала проти такого навчання. Протягом всього життя О. Пчілка наполегливо боролася за відродження національної культури, за право говорити, писати і друкувати книжки українською мовою. На жаль, багато років чудові твори були нам недоступні для ознайомлення. І лише із здобуттям незалежності України ім'я О. Пчілки зазвучало в шані (в статтях, телепередачах, на вечорах пам'яті).

2) Читання вірша вчителем.

— Яким почуттям поетеса говорить про рідне слово?

3) Повторне читання вірша учнями (мовчки).

(Визначити настрій вірша, силу голосу, теми читання).

4) Відтворення змісту прочитаного.

— Знайдіть вирази, вжиті в переносному значенні.

— Яке їхнє значення?

— Які вирази вірша вам сподобались? Чим?

— Як ви думає

— Те, що відчувала поетеса, коли писала цей вірш?

5) Виразне читання вірша.

— Прочитайте рядки вірша, що виражають головну думку.

г) Фізкультхвилинка.

5) Доповнення, розширення, уточнення читацького досвіду учнів.

а) Робота в групах.

(Самостійна читання творів (мовчки).

1 група «О слово рідне! Орле скутий», О. Олесь.

— Які образні слова вживає поет, щоб передати красу і велич рідного слова?

2 група. П. Тичина. «Слово».

—Які почуття і переживання викликає у вас цей вірш?

— В яких строфах поет утверджує невмирущість української мови? Виразно прочитайте їх.

3 група. М. Рильський. «Мова».

— Поясніть значення вислову «Пильно й ненастанно політь бур'ян».

— Прочитайте рядки, які виразно виражають головну думку.

б) Опрацювати вірша Л. Костенко «Страшні слова, коли вони мовчать».

1) Читання вчителем.

— Слухаючи вірш, спробуємо зрозуміти, який зміст вклала поетеса у світ віршовані рядки.

(Л. Костенко розмірковує над роллю поетичного слова в житті людини.

Поет має бути щирим і чесним. І слово його тільки тоді чогось варте, коли воно вражає людські серця. Доля справжнього поета нелегка, праця його — титанічна.

Адже всі слова були чиїмись, а він має їх сказати вперше, щоб викликати зустрічний порух людського серця, допомогти йому піднятися над буденністю.

Інтернет-ресурси.

2) Читання учнями вголос.

Визначити головні думки. («Поезія — це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі»).

в) Читання хором вірша В. Симоненка «Моя мова».

— В чому виявляється сила і краса мови?

— В яких рядках ми знаходимо пояснення невмирущості мови?

г) Самостійне читання мовчки вірша Г. Петрука-Попика «Мамина мова»:

— З якою інтонацією і в якому темпі слід читати кожну строфу?

— Чим є для автора рідна мова?

— Звідки бере початок любов до рідної мови?

— Які слова показують, що для автора безмежно дорога рідна мова?

д) Опрацювання вірша Д. Білоуса «Чудесні барви».

1) Читання вчителем.

— Як ви зрозуміли назву вірша?

2) Голосне читання учнями.

— Поміркуйте! Що нам хотів сказати поет цим віршем?
— Доберіть відповідну інтонацію до двох останніх строф.
— Як треба читати слова діда?
3) Гра «Чи були такі пояснення у вірші?
(Якщо так, діти плескають, ні — розводять руки).
«Які чудесні барви у нашій рідній мові!»
«О слово! Будь мечем моїм!»
«Які відтінки різні від Сейму аж по Сян».
«У Києві говорять інакше, ніж у Львові...»
«Вся і давність, і обнова українська мова».

VI. Узагальнення вивченого.

— Що об'єднує вірші, які ми вивчали на сьогоднішньому уроці?
— То ж як наша мова? Давайте складемо «павутинку» до слова «мова».

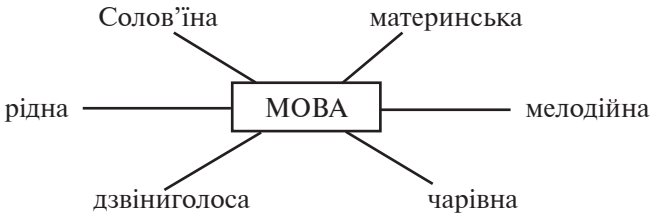

— Чи можете ви сказати, що знаєте рідну мову, вмієте використовувати її багатство у власному мовленні?
(Відповіді дітей узагальненою)
Мова — це не просто звуки, не просто слова.

Як сказав Шевченко:
Ну що б, здавалося, слова,
Слова та голос — більш нічого,
А серце б'ється, ожива, як їх ночує...

Слова — наче польові камінці. І мало їх назбирати докупи. Треба ще й уміти складати речення і правильно промовляти їх.
— Відновіть прислів'я і поясніть їх значення:

«Слово до слова	лід розмерзає
«Від теплого слова	а людину по мові
«Пташку пізнають по пір'ю	зложиться мова

VII. Підсумок уроку.

— Ось і закінчується наша подорож.
— Якою вона була?
— Що корисного взяли для себе?
— Чого вчать вас прочитані твори?

— Любіть і бережіть свою рідну мову! Бережіть так, як берегли її наші діди і прадіди.

Хай ваша мова буде гарною, чарівною, барвистою.

Звучи, рідна мово,
На землі рідній лийся по вінця,
Мово моя українська,
Мово моя материнська.

VIII. Домашнє завдання.

— У куточку читання оформіть виставку книжок, прочитаних улітку.

— Підготуйте коротке повідомлення про улюблену книжку. (Автор, її заголовок, найцікавіші епізоди).

— Підготуйте розповідь про минуле і сучасне книжки.

УРОК 2.
Книжна мудрість

Мета уроку. Розширити знання дітей про види книжок, розкрити складний шлях створення книги, удосконалювати навички орієнтування в книжці; збагачувати словниковий запас школярів; виховувати бажання читати, шанобливо ставитися до книги.

Матеріал до уроку. А. Коваль «Про папір», В. Близнець. «Повчання» В. Мономаха, В. Сухомлинський «Дві сторінки книги», Р. Завадович «Наша книжка»; прислів'я про книжку.

Обладнання: книжкова виставка, кратки-пам'ятки, «Секрети читача»; картки з прислів'ями.

Хід уроку

І. Організація класу.

— Прочитайте девіз нашого уроку:

(Заздалегідь записаний на дошці).

Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитись, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
Дружно й плідно працювати.

ІІ. Повідомлення теми і мети уроку.

— Щоб дізнатися, про що йтиме мова сьогодні на уроці, нам треба спершу відгадати загадку.

• Сама мовчить, а дітей розуму вчить. *(Книжка).*

— Діти, сьогодні темою уроку є «Книжна мудрість».

В кожнім домі, в кожній хаті —
у містах і на селі,
хто навчився вже читати,
має книжку на столі.
Дружба з книжкою— це свято,
Не було б її у нас,
Ми б не знали так багато
про новий і давній час.

— Діти, книга стає нашим постійним супутником, помічником, порадником. Без неї людина сліпа. Книга відкриває великий світ.

III. Читання віршів про книги.

— «Книголюби» прочитають вірші про книги.

Учень.

—Як краплин у Дніпрі,
Як зірок угорі,
Як листя на гіллі —
Стільки книг на землі.
— Є великі й малі,
Є легкі і важкі,
На полицях, в столі,
Наші друзі книжки.
— Книги дружать з дітворою,
Полюби їх у житті —
І улюблені герої будуть друзями тобі.
— Сторінки книжок завітних
Всіх нас доброго навчать,
Працювати, і учитись,
І Вітчизну шанувать.

IV. Робота з виставкою прочитаних книг.

— Хто взяв участь в оформленні виставки книжок до уроку.

— Що захопило вас у цих книжках?

— Як добирали ви книжки для читання?

— Книжки, яких авторів вас захопили найбільше?

— Яку книжку ви порадили б прочитати своїм друзям? Чому?

— Хто припадає, яких правил треба дотримуватися, вибираючи книжку.

V. Опрацювання нових творів.

— Сьогодні, діти, ви принесли на урок багато цікавих і різноманітних книжок, як за змістом, так і оформленням.

— А чи знаєте ви, які були книжки у давнину?

— Сядьте, будь-ласка, зручно і послухайте твір А. Коваль «Про пергамент, папірус і папір».

1) Первинне сприймання змісту статті.

Читання вчителем.

(Завдання для слухання: —На чому люди писали в давнину?)

2) Самостійне читання твору.

Словникова робота (Пергамент, папір, папірус).

3) Відтворення змісту прочитаного з елементами вибіркового читання.

— Коли почали виробляти пергамент?

— Прочитайте, як саме це робили?

— Чому на пергаменті не можна було писати абияк?

— Як ви поясните приказку «І на воловій шкурі не опишеш (того, що зі мною було за ці роки)».

— Прочитайте абзац, в якому говориться, як прийшло до нас слово «папір».

— Що таке папірус? Прочитайте, як папірус готували до письма.

— А де й коли з'явився наш сучасний папір?

— Доведіть словами тексту, що папір сьогодні — наш великий друг.

VI. Доповнення, розширення, уточнення читацького досвіду дітей.

а) Робота над твором «Повчання» Володимира Мономаха.

1) Читання твору учнями мовчки.

— Як по-іншому можна назвати цей текст?

2) Бесіда за змістом твору.

— До чого закликав своїх сучасників і нащадків князь Володимир?

3) Вибіркове читання.

— Кого слід не забувати?

— Кого заповідав шанувати князь?

— Як слід ставитись до убогих, гостя, хворого?

— Що сказано про лінощі, працьовитість?

4) Визначення головної думки твору. (—Відкривайте серце для добра. Добра людина завжди сильніша, мудріша, ніж зла).

б) В. Сухомлинський «Дві сторінки книги»:

1) Самостійне читання учнями.

— Визначте жанр твору.

2) Словникова робота.

— Значення яких слів ви не зрозуміли?

3) Відтворення змісту прочитаного.

—Яка книга лежала на столі?

— Про кого в ній розповідалося?

— Чому загордилася Титульна Сторінка?

— Хто дав оцінку книзі?

— Яке речення є головною думкою твору? (Про великого й мудрого і книга повинна бути мудра).

в) Роман Завадович «Наша книжка».

1) Виразне читання вірша вчителем.

— Який настрій передано у вірші?

2) Повторне читання вірша учнями мовчки.

— Виберіть малозрозумілі для вас слова.

(Пояснюють значення слів колективно).

3) Аналіз змісту.

— Чому книгу автор називає найвірнішим другом?

— Для чого люди читають книги?

— Прочитайте рядки вірша, в яких говориться, чого навчає книга.

— Знайдіть речення, яке виражає головну думку. (Найвірніша з друзів книжка рідна, мила, наша в ній надія, в ній і наша сила).

VII. Секрети читача. Як читати книжки.

— Читайте книжку уважно, не поспішайте.

— Якщо не встигли дочитати книжку до кінця — вкладіть закладку на тому місці, де зупинилися.

— Запам'ятайте прізвища автора книжки та художника, який намалював ілюстрації до неї.

— Прочитавши, поміркуйте над прочитаним.

— Чи знайомі вам інші книги цього автора?

— Що ви знаєте про нього?

— Чи сподобались вам герої книжки?

— Перекажіть її зміст батькам, друзям.

VIII. Робота над прислів'ями про книжку.

(За «Барвисте коромисло». Хрестоматій для позакласного читання. 3 клас»).

IX. Усміхнімося!

— Ти в нас грамотний такий! —
Хвалить мене мама. —
—Тільки ж хто чита книжки
Догори ногами?
Книжку я кручу — дива!
Не збагну нічого —
Де у книжки голова?
Де у книжки ноги?

О. Орач

X. «Про перекладання книг» (з хрестоматії).

1) Читання учнями мовчки.

— Що нового для себе почерпнули із цього тексту?

2) Розвиток читацьких навичок.

—Відшукайте найбільший за обсягом абзац (24 абз., с.18)

— Перечитайте його, підрахуйте, скільки разів у ньому трапляється слово книга.

XI. Підсумок уроку.

— Наш урок добігає кінця.

— Чого він нас навчив?

— А де ви можете використати те, про що сьогодні дізналися?

— Бажаю вам черпати мудрість із книжок, бо «хто книги читає, той багато знає».

Це цікаво! У Політехнічному музеї в Москві зберігається томик віршів Т. Шевченка «Кобзар». Його створив український мікро майстер Микола Сядристий. У книзі 12 сторінок, кожна площею 0, 6 мм.

Перегортати сторінки можна тільки загостреним кінцем людської волосинки. Книга змита павутинкою, обкладинка зроблена з пелюстка безсмертника. На обкладинці — портрет поета і зображення хати, де він народився, через мікроскоп можна навіть прочитати вірші. (Ж. «Розкажіть онуку», лютий, 2008 р., с. 130).

УРОК 3.
«Вишиває осінь по канві зеленій…»

Мета уроку. Вчити учнів сприймати змальовані словами образи природи рідної землі у прозорих і віршованих текстах; удосконалювати вміння передавати під час читання настрій твору. Збагачувати словник синонімами й ознаками кольору. Розвивати естетичні почуття дітей, образне мислення і мовлення. Виховувати інтерес до читання творів про природу.

Обладнання: тематичні ілюстрації, композиції з листя, гілок, трави, дитячі малюнки.

Матеріал до уроку. Хрестоматія для позакласного читання «Барвисте коромисло». (с. 19 — 23). О. Пчілка « Як швидко літо проминуло»; А. Костецький «Вересень»; В. Струтинській «Осінь журавлина»; Л. Костенко «Листопад»; «Старі дуби, спасибі вам за осінь», О. Копиленко «Жовкне лист»; І. Калинець «Ліс».

Хід уроку

І. Організація класу.

Створення позитивного емоційного настрою.

Давай з тобою обіймемось,
І над землею підніймемось.
Тепло сердець з'єднаємо
І сонцем засіяємо.
Я бажаю вам добра!

Учні: — Ми бажаєм вам добра!

Якщо нам буде важко, ми допоможемо один одному.

II. Мотивація навчальної діяльності.

—Сьогоднішній урок ми почнемо з вірша.

Послухайте уважно і скажіть, про що в ньому йдеться.

Тихо осінь ходить гаєм.
Ліс довкола аж горить.
Ясен листя осипає.
Дуб нахмурений стоїть.
І берізка над потоком
Стала, наче золота.
Вітер, мовби ненароком,
Їй косиці розпліта.

Н. Приходько

— Цій золотій порі присвячений наш урок.

III. Вступна бесіда.

— А чи знаєте ви, як починається осінь?

— Ось послухайте.

Осінь — це дочка Діда Мороза. В Осені коси заквітчані пшеничними колосками й червоними ягідками калини. Ходить Осінь луками, берегами. Де зітхне, там холодом війне.

Любить вона ногами сидіти на березі ставка.

— А вранці над водою піднімається сивий туман і довго не розходиться. Оце й починається Осінь.

Бояться Осені пташки. Як тільки побачать її ластівки, злітаються і про щось тривожно радяться. А журавлі піднімаються високо в небо й тривожно курличуть.

Любить Осінь заходити в садки. Доторкнеться до яблуні — яблука жовтіють.

Сьогодні теплий сонячний день. Низько стоїть сонце — світить, але не дуже гріє. Сіла старша донька Діда Мороза під стогом сіна, розплітає косу, гріється. Співає пісню про срібні павутинки. *(В. Сухомлинський)*.

— Яку картину ви собі уявили, слухаючи казку?

— Осінь сама не йде, а із собою синочків веде. Хто, дітки, з вас їх знає?

— Яку роботу виконує кожен із осінніх місяців?

(Вересень — місяць добре годує — овоч смачненький дітям дарує.

А місяць жовтень мряку розвіє.

У лісах й садочках лист пожовтіє.

А листопад — той жалю не має,

Із дерев останнє листя зриває).

— Яка буває осінь? *(Рання, золота, пізня)*

— Яка зараз осінь?

IV. Робота з виставкою книг.

— Чому книги об'єднані в три групи? За якими ознаками? *(Рання осінь. Золота. Пізня осінь).*

— Про що говорять заголовки книг?

— Які деталі обкладинки допомогли вам визначити, що в даній книжці містяться твори про осінь?

— Які із цих книжок, ви вже читали?

— А які хотіли б прочитати?

V. Обговорення прочитаних творів.

— Які з прочитаних віршів описують ранню осінь?

(«Як швидко літо проминуло!» О. Пчілка, «Вересень», А. Костецький, «Осінь журавлина», В. Струтинській).

— Прочитати рядки, в яких описано прикмети ранньої осені.

— Які рядки потрібно читати зажурено?

— Який вірш справив на вас найбільше враження? Чим саме?

— Знайдіть і поясніть вирази, вжиті в переносному значенні. («Садок марніє», «соняшник журливо голову схилив», «заснули річка й береги, спить гора», «...і стиха дивляться крізь осінь зіниці сині спілих слив...»).

— З якою метою їх вжив автор?

VI. Читання та обговорення творів.

1) Л. Костенко «Листопад».

а) Читання вчителем.

— Спробуйте уявити собі те, про що я вам читаю.

—Які картини ви собі уявили, слухаючи вірш?

б) Самостійне читання учнями.

—Як ви зрозуміли назву вірша?

(Листопад —опадання листя, а також час цього опадання).

в) Голосне читання.

— Який настрій викликає цей вірш? Чому?

2) Л. Костенко «Старі дуби, спасибі вам за осінь»,

— Продовжуємо читати книгу Природи, яку написала Л. Костенко.

— Прочитайте заголовок вірша.

— Про що він нам говорить?

— Прочитайте вірш мовчки і доведіть, що поетеса любить милуватися природою, спостерігати, не байдужа до того, що діється у довкіллі.

— Свої міркування підтверджуйте рядками поезії.

3) О. Копиленко «Жовкне лист», І. Калинець «Ліс».

— Самостійно прочитайте тексти творів.

— Складіть розповідь (на основі прочитаного)

«Осінь у лісі»).

4) «Народ скаже, як зав'яже».

— Складіть прислів'я, поясніть їх зміст.

Осінь іде	чи вдягнений ти та взутий
Листопад — не лютий,	дощ за собою веде
проте спитає	
Жовтень ходить по краю.	та виганяє птахів із гаю

5) Робота з дитячим малюнком.

— До яких творів ви використали б малюнки з нашої виставки?

— Чому?

VII. Підсумок уроку.

— Якою побачили ви сьогодні Осінь?

— Чи сподобалась вам ця зустріч?

VIII. Домашнє завдання.

— Підготуйте виставку книжок, в яких розповідається про «наших братів менших».

УРОК 4.
«Вчись у природи творчого спокою».

Мета уроку. Вчити бачити прекрасне у житті й дорожити ним, з розумінням ставитися до братів наших менших». Розкрити причинно-наслідкові зв'язки таких стосунків людини і звіра, коли між ними виникає дружба. Удосконалювати вміння вибирати і читати книжки з орієнтацією на тему. Сприяти формуванню бережливого ставлення до природи.

Матеріал для уроку. А. Коваль. Наші молодші брати. М. Слабошицький Мій друг лелека. В. Струтинський «Хата на стовпі». В. Терен «Чиє гніздо краще», М. Підгірянка На волі. О. Буцень. Хитра квітка.

Обладнання: малюнки із зображенням тварин, виставка книг.

Хід уроку

І. Організація класу.

— Любі діти, добрий день!
Зичу праці та пісень.
А ще, друзі, всім бажаю
Сил, натхнення на весь день.

ІІ. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Створення емоційного настрою.

— Кожного дня ми наче відкриваємо нові чисті сторінки нашого життя.

Що ми на них напишемо, залежить від кожного з нас. У наших силах залишити на чистих аркушах цілий список добрих і красивих вчинків.

Сьогодні нам у цьому і допоможе наш урок.

Прочитайте девіз уроку:

Пам'ятайте!
Нехай тепер ти іще маля,
Та треба вже зараз вчитись
Творити добро на планеті Земля!

ІІІ. Робота з виставкою книжок.

(Копиленко О. І. «Як вони поживають», «Старостенко «Лісові розмови» Камінець І. «Книжечка для Дзвінки» Слабошпицький М. «Чи далеко до Африки» Струтинській В. «Таємниця квітчаного міста» Є. Чарушин «У нашому дворі»).

— Діти, як ви думаєте, про кого ми будемо сьогодні читати? *(Про тварин).*

— Що ми можемо сказати про книжки, відібрані і прочитані до уроку?

— Які автори розповіли вам про дивовижний пташиний світ?

— Яка з книжок містить твори лише двох авторів? Яких? *(О. Копиленко «Як вони поживають Ю. Старостенко «Лісові розмови»).*

— Який із творів ви читали? Що цікавого довідалися?

— Прочитайте найбільш цікаві уривки.

ІV. Повідомлення завдань уроку.

— Сьогодні ви послухаєте і самі прочитаєте оповідання та вірші, з яких дізнаєтесь багато нового про тварин.

V. Опрацювання твору А. Коваль "Наші молодші брати».

1) Читання вчителем.

— Що цікавого дізнались із цього оповідання?

2) Читання (мовчки) учнями.

— Які таланти і незбагачені таємниці бувають у тварин?

3) Вибіркове читання.

— Прочитайте, як дельфіни виступили в ролі рятівників.

— Яка історія трапилась в американському місті Хьюстоні?

— Яку користь приносять бобри?

— Доведіть словами тексту, що тварини вміють слухати музику.

4) Визначення головної думки.

—Яке речення тексту виражає головну думку твору?(Не треба думати, що про звірів, які живуть навколо нас, люди вже все знають. У них ще є багато таємниць).

V. Працюємо в групах!

(Самостійне читання).

1 група.

«Мій друг лелека». М. Слабошпицький.

— Хто герої оповідання?

— Яка біда сталася з лелекою?

— Як зуміли подружитись хлопчик і птах?

— Доведіть, що їхня дружба виявилася міцною, справжньою.

2 група.

В. Струтинській. «Хата на стовпі», В. Терен «Чиє гніздо краще».

— Які почуття охопили вас, прочитавши вірші?

— Як би ви відповіли на запитання:

— Чиє гніздо краще?

— Відповідь обґрунтуйте.

— Знайдіть рядки вірша, які поет використав для опису гніздечка польової перепілки.

3 група.

М. Підгірянка «На волі».

— Який настрій викликало у вас читання вірша? Чому?

— Які наміри були у дівчинки?

— Чому пташка просилася на волю?

— Чи зуміла вона переконати дівчинку, щоб та її відпустила?

— У яких рядках вірша виражено головну думку?

(Бо в саду на гілочці — вільні крила, а золота клітка — то могила).

—Чи можна сказати, що вчинки наших героїв — правильні і що такою повинна бути людина серед природи?

Звіт груп (за запитаннями).

VI. Доповнення читацького досвіду дітей.

О. Буцень «Хитра квітка».

1) Створення ситуації передбачення.

— Прочитайте назву твору. Спробуйте визначити жанр твору.

— Свої міркування обґрунтуйте.

— Як ви вважаєте, про що піде мова у творі? *(припущення дітей — без обговорення)*.

2) Первинне сприймання тексту казки.

Завдання — визначте, чи справдились наші передбачення.

(казку читає вчитель).

Після читання діти підтверджують або спростовують ті ідеї, які висловили перед читанням.

3) Засвоєння змісту твору.

1) Читання учнями логічно завершених частин.

— Визначте, що в цьому творі могло відбутися насправді?

—Які фрагменти казки ви могли б побачити, почути, відчути?

—Які слова використовує автор, щоб ми змогли побачити характер дівчинки?

— Чого вчить ця казка?

4) Розумова розминка.

— Закінчіть речення.

— Земля стала б сумною, якби ...

Берегти квіти — це означає...

Якби в нас не було квітів, то ...

VII. Підсумок уроку.

— Діти, будьте, як маленькі сонечка.

Творіть добро, шануйте природу — товаришуйте і дружіть з «братами нашими меншими».

Маймо в серці зерна доброти.
Ці зернята будуть проростати.
Спів почуєте душі своєї,
Про природу станете ви дбати.
Вірним другом будете для неї.

VIII. Домашнє завдання.

— Відкривайте для себе скарбницю народної мудрості.

Читайте народні казки!